

year academic programs. The third level is a gymnasium, in which training is carried out on the basis of an individual plan. The study of the following subjects in gymnasium is mandatory for all of Sweden: Mathematics, Swedish and English. The fourth level includes institutions of higher education – these are universities and higher schools, where education is free. The universality of educational services, the individualization of study programs for each student within the framework of general educational plans of higher education institutions are characteristic of Swedish higher education institutions. It is substantiated that the features of the Swedish education system are the direction of educational policy towards the formation of autonomy and independence of the activities of educational institutions; ensuring the needs of the individual when choosing educational programs and forming an individual trajectory of obtaining education at different levels. It was found that the formation of Swedish education took place consistently on the basis of the principles of systematicity, flexibility, social responsibility, democracy, cultural relevance, people-centeredness, etc.

Key words: *educational model, Sweden, education levels.*

УДК 796.03

Володимир Нечипоренко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-8815-6581

Анна Бойченко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0003-0935-2945

DOI 10.24139/2312-5993/2022.02/276-284

ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ»: ЗМІСТОВО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ

У статті розкрито змістово-процесуальні засади діяльності Європейської федерації «Спорт для всіх». Окреслено бачення, місію, цілі й завдання досліджуваної організації. Схарактеризовано напрями діяльності Європейської федерації «Спорт для всіх», а саме: проведення симпозіумів, конференцій, регіональних і міжнародних семінарів і конгресів, інформаційних тижнів, тижнів пригод і спортивних досліджень, навчальних турів тощо; сприяння розвиткові концепцій «Спорт для всіх» і «Культура через спорт»; організація заходів, спортивних фестивалів, ігор, міжнародних подорожей «Спорт для всіх» і «Культура через спорт», а також сприяння розвиткові спортивного туризму та культури в цілому; продовження наукових досліджень, адаптованих до практики «Спорт для всіх» і «Культура через спорт» тощо. З'ясовано, що Європейська федерація «Спорт для всіх» є впливовим суб'єктом провадження фізкультурно-оздоровчої, спортивної, виховної та просвітницької діяльності для всіх груп населення на засадах демократії, свободи, толерантності, рівного та справедливого доступу до фізичної активності, неупередженості й незаангажованості, поваги до культурної самобутності кожного учасника, а також активним партнером низки міжнародних та наднаціональних організацій, які спільно реалізують програму «Спорт для всіх».

Ключові слова: *Європейська федерація «Спорт для всіх», спортивні організації, міжнародні спортивні організації, молодіжні спортивні організації.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах суспільно-політичних і соціально-економічних трансформацій актуалізується питання виховання учнівської і студентської молоді на засадах громадянськості та патріотизму. Водночас загострюється й питання збереження та зміцнення здоров'я підростаючого покоління. Вирішенням означених питань займаються молодіжні спортивні організації в усьому світі, зокрема і в країнах Європейського Союзу. Однією з таких організацій є Європейська федерація «Спорт для всіх», яка займається популяризацією спорту серед усіх верств населення і, насамперед, студентської та учнівської молоді, керуючись гаслом, що спорт для всіх є «спадщиною кожного, спадщиною людства» (*European Sport for All Federation. Sport for all: heritage of humanity, n.d.*).

Аналіз актуальних досліджень. Порушена в статті проблематика вже протягом багатьох років привертає увагу дослідників з усього світу. Зокрема, різні аспекти діяльності спортивних організацій вивчали такі українські дослідники, як О. Вацеба (діяльність українського науково-дослідного інституту фізичної культури (1931–1939), Л. Вострокнутов (діяльність спортивних організацій в Україні в кінці XIX – на початку XX ст.), Л. Заїченко (спортивний клуб у системі координат організаційно-правових форм господарських організацій), В. Мужичок (діяльність фізкультурно-спортивних організацій на Західноукраїнських землях (1919-1939 рр.)), А. Литвинець (спортивна діяльність християнських організацій), Т. Панфілова (юнацько-молодіжні, культурно-освітні та спортивні товариства Галичини (XIX ст.), Б. Трофим'як (витоки, організація, структура та діяльність січово-гімнастичних товариств), І. Шевчук (громадські організації та органи державної влади в сфері фізичної культури: правовий механізм взаємодії) та ін. Водночас можемо констатувати відсутність ґрунтовних наукових розвідок, присвячених вивченню питання зарубіжного досвіду діяльності молодіжних спортивних організацій.

З огляду на викладене вище, **метою статті** обрано розкриття змістово-процесуальних засад діяльності Європейської федерації «Спорт для всіх».

Методи дослідження. Для реалізації визначеної мети у статті використано низку теоретичних методів дослідження: загальнонаукових (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація), що уможливили розкриття сутності досліджуваного

феномену, й конкретно наукових – порівняльно-зіставний, термінологічний аналіз, структурно-логічний метод тощо.

Виклад основного матеріалу. Європейська федерація «Спорт для всіх» (Union Europeenne Du Sport Pour Tous – UESpT) є некомерційною асоціацією, що працює не тільки в країнах Європейського Союзу, але й поза його межами. UESpT є континентальною секцією Міжнародної федерації «Спорт для всіх» (International Sport for All Federation – FISPT), заснованої 3 квітня 1982 року в Страсбурзі.

Як наголошено на сайті організації, Європейська федерація «Спорт для всіх» спрямовує зусилля на формування особливого бачення спорту, який має такі характеристики:

- відкритість для всіх груп населення;
- спорт являє собою фізичну активність, вільну, спонтанну, яка здійснюється під час дозвілля, є відпочинком, розслабленням і відволіканням;
- незаангажованість та гнучкість для різних активних учасників відповідно до умов (фізичних, соціальних, сексуальних тощо) кожного з них;
- демократичність;
- наявність широких перспектив для всіх, насамперед в аспекті надання рівних можливостей щодо отримання інформації та реалізації фізичної активності;
- відкритість для участі всіх членів родини (дітей, батьків, бабусь і дідусів) (*Union Europeenne Du Sport Pour Tous. About us, n.d.*).

Задля реалізації окресленої візії, Європейською федерацією «Спорт для всіх» передбачено низку заходів:

- створення загальноновизнаної концепції «Спорт для всіх», яка має поширитися з Європи на весь світ;
- створення нової концепції «Рекреаційних змагань», спрямованої на зміцнення зв'язку між «змагальним спортом» і «спортом для відпочинку»;
- організація акцій «Спорт для всіх» та поширення досвіду від старшого покоління до молоді;
- збір запитів та пропозицій від молоді (майбутнє «Спорт для всіх», молодь для молоді тощо) з метою створення «Європейського молодіжного спортивного парламенту»;

- поширення загальнолюдських цінностей спорту через концепцію «Спорт для всіх», яка передбачає конкретні дії, спрямовані на протидію насильству та дискримінації;
- створення «Європейської білої Біблії» на тему «Спорт для всіх»;
- створення «соціальної спільноти UESpT»;
- установа діалогу з Європейською Комісією з метою отримання доступу до фінансування конкретних проєктів «Спорт для всіх»;
- створення спільно з Міжнародним олімпійським комітетом та Європейським олімпійським комітетом освітніх та формувальних програм на кшталт: «Спортивний маркетинг», «Спортивне волонтерство», «Спорт та здоровий спосіб життя» тощо;
- створення «Обсерваторії спорту та соціальної політики, культури через спорт, солідарності та соціальної інтеграції» як орієнтиру для спортсменів, менеджерів, журналістів, волонтерів тощо;
- організація спортивних заходів, як-от «Ігри для дорослих», «Молодіжні спортивні змагання», «Традиційні ігри» тощо, а також міжнародних конференцій на теми спорту, культури, здоров'я та благополуччя, спорту та економіки, активного туризму тощо (*Union Europeenne Du Sport Pour Tous. About us, n.d.*).

Європейська федерація «Спорт для всіх» функціонує на основі Статуту UESpT, ухваленого Позачерговою Генеральною Асамблеєю в Мілані 5 грудня 2014 р., який розроблено відповідно до положень Статуту, ухваленого у Страсбурзі 24 лютого 1984 р. Згідно зі ст. 4 означеного Статуту, місія UESpT охоплює:

- сприяння, у співпраці з інституціями Європейського Союзу, ініціативам, спрямованим на формування та зміцнення ідентичності європейських громадян, цінуючи різні культурні ідентичності, які характеризують громадян ЄС;
- сприяння розвитку освіти, а також матеріальному, моральному, інтелектуальному та духовному зростанню європейських громадян із метою просування різноманітних освітніх заходів і траєкторій відповідно до віку. Доступ до заходів гарантується всім громадянам і, зокрема, людям із обмеженими можливостями, які можуть скористатися освітніми програмами, адаптованими до навичок кожного, забезпечуючи, водночас, ширшу участь на колективному рівні;
- сприяння співпраці між школами, іншими закладами освіти, спортивними організаціями з метою інтеграції спортивної практики у

викладання у структурований та стійкий спосіб, гарантуючи присутність спорту як засобу для досягнення цілей курсу навчання;

- сприяння вихованню цінностей свободи, розуміння, толерантності, лояльності, поваги та солідарності з метою розвитку ставлення до освітньої поведінки з повагою до культурної самобутності кожного;

- заохочення виховання європейської свідомості, яка ґрунтується на принципах свободи та людської гідності без будь-якої дискримінації за політичними, релігійними, економічними чи соціальними переконаннями;

- сприяння розвитку взаємодії та командної роботи на ціннісних засадах солідарності, толерантності й взаєморозуміння в різних ситуаціях, пов'язаних із пошуком самого себе, свого місця в довкіллі, свого місця по відношенню до інших, допомагаючи розвитку кооперативної поведінки та прийняттю способу життя, який характеризується найкращим можливим використанням фізичної та духовної енергії, з метою спільного зростання та прогресу, у гармонії та взаємному обміні поступками;

- створення ефективного та довгострокового партнерства з різними установами, такими як засоби масової інформації, школи, благодійні асоціації, підприємства, громадські та місцеві інститути, з метою поширення освітньої діяльності в галузі спортивних та професійних дисциплін, мистецтва тощо;

- сприяння співпраці між закладами освіти, спортивними організаціями та державними органами влади задля створення освітніх шляхів, які відповідають потребам неформального навчання, забезпечуючи обмін практичними знахідками між членами країн-учасниць;

- розробка процедур та інструментів для сприяння ідентифікації, створенню, авторизації та забезпечення якості фахівців сфери мистецтва та ремесел, професійних і спортивних дисциплін із метою сприяння взаємному визнанню між національними організаціями держав-членів ЄС задля забезпечення кращого обміну людьми, товарами й послугами в повній відповідності з потребами споживача. Організація навчальних курсів та підвищення кваліфікації для лідерів «Спорт для всіх»; створення максимально сприятливих умов для виконання поставленого завдання та просування програми «Лідери без кордонів» (Leaders without frontiers). Сприяння професійному розвитку працівників сфери мистецтва, професійних і спортивних дисциплін з метою узгодження

окреслених завдань із завданнями, передбачених політикою Європейського Союзу (*UESpT statute*, 2014).

Цілями UESpT, відповідно до ст. 5 Статуту, є просування концепцій «Спорт для всіх» і «Культура через спорт», а також установлення зв'язку між організаціями та окремими особами, зацікавленими в реалізації окресленої мети. Асоціація прагне досягти вищезазначених цілей, серед іншого, за допомогою таких заходів, як:

- постійне навчання членів із метою полегшення їх інтеграції у професійну діяльність;
- сприяння, через своїх членів, проведенню культурних, громадських і спортивних заходів, організації конгресів, семінарів, зустрічей, соціальних і навчальних турів;
- сприяння поглибленню знань про діяльність Європейського Союзу, його політику та фінансову програму;
- надання таких послуг, як консультації, активація, оцінка втручання, яке очікується в межах спільного фінансування Європейського Союзу, з метою сприяння більш активній участі європейських фахівців у діяльності Європейського Союзу та в різноманітні можливостей, які він пропонує;
- просування в європейських і національних інституціях ролі соціального педагога Європи та фахівців, які спеціалізуються на європейській соціальній та економічній сфері;
- UESpT бере на себе роль представника своїх членів у європейських і національних установах, діючи в умовах повної прозорості, незалежності й неупередженості;
- UESpT установлює власні правила для процедур, за якими він може визнавати товариства, організації та асоціації, що працюють у відповідних галузях мистецтва, професійних та спортивних дисциплін;
- Федерація співпрацює з інституціями та організаціями Європейського Союзу, іншими міжнародними та наднаціональними інституціями, а також із національними інституціями та урядами, дотримуючись принципів фундаментальної економічної свободи, наданої законодавством, відсутності технічних та фізичних бар'єрів, ураховуючи фізичні, моральні, інтелектуальні та духовні знання свого народу (*UESpT statute*, 2014).

До напрямів діяльності Європейської федерації «Спорт для всіх», визначених у ст. 6 Статуту, належать:

- організація міжнародних зустрічей «Спорт для всіх» і «Культура через спорт» шляхом проведення симпозіумів, конференцій, регіональних і міжнародних семінарів і конгресів, інформаційних тижнів, тижнів пригод та спортивних досліджень, навчальних турів тощо;
- сприяння розвитку концепцій «Спорт для всіх» і «Культура через спорт» через надання підтримки відповідним програмам;
- стимулювання спонсорства програм «Спорт для всіх» і «Культура через спорт»;
- організація заходів, спортивних фестивалів, ігор, міжнародних подорожей «Спорт для всіх» і «Культура через спорт», а також сприяння розвитку спортивного туризму та культури в цілому;
- продовження наукових досліджень, адаптованих до практики «Спорт для всіх» і «Культура через спорт» і зосередження на аспектах управління;
- участь у заходах регіональних та світових організацій, які здатні викликати зростання інтересу громадськості до програми «Спорт для всіх»;
- збір, публікація та розповсюдження документів соціального призначення Федерації;
- розширення сфери використання засобів масової інформації для популяризації заходів «Спорт для всіх» і «Культура через спорт»;
- стимулювання будівництва більшої кількості спортивних споруд для організації дозвілля;
- допомога в започаткуванні міжнародних кампаній «Спорт для всіх» та «Культура через спорт»;
- сприяння та розвиток відносин із національними олімпійськими комітетами, іншими міжнародними організаціями, урядами та неурядовими організаціями, а також із організаціями, що спрямовують свою діяльність на розвиток спорту й зростання на всіх рівнях у світі інтересу до спорту та підписання з ними Меморандумів про взаєморозуміння;
- збір, упорядкування й поширення інформації серед членів і передача отриманої інформації та рішень іншим організаціям (*UESpT statute*, 2014).

Основними партнерами UESpT виступають такі організації:

- Комісія МОК з культури та олімпійської освіти;
- ЮНЕСКО;

- ЮНІСЕФ;
- ВООЗ;
- Міжнародна олімпійська академія;
- Всесвітня асоціація олімпійців;
- університети;
- інші організації, які входять до мережі «Спорт для всіх» (*European Sport for All Federation. Our mission and vision, n.d.*).

Основними напрямками співпраці Європейської федерації «Спорт для всіх» із означеними партнерами визначено:

- спільне з Європейською Комісією просування програми «Спорт для всіх» як сприяння зміцненню здоров'я та добробуту;
- посилення зв'язку з МОК та Національними олімпійськими комітетами шляхом створення активної мережі «Спорт для всіх»;
- пошук національних та міжнародних партнерів для проєктів «Спорт для всіх»;
- залучення та навчання спорту волонтерів будь-якого віку в межах розвитку громадського спорту, а також створення бази даних щодо національної та міжнародної соціальної відповідальності й розвитку спорту;
- сприяння створенню мережі просоціальної інтеграції через «Спорт для всіх»;
- організація спільних дій із партнерами, керівниками, технічними працівниками і волонтерами;
- мутуалізація формування практик між членами мережі;
- сприяння запровадженню навчальних та освітніх програм багатосторонніх або двосторонніх проєктів обміну;
- просування та впровадження заходів «Спорт для всіх»;
- спільне проведення симпозіумів, семінарів, конгресів, співпраця між університетськими та неуніверситетськими спортивними інституціями, які пропонують спортивні курси (*European Sport for All Federation. Our mission and vision, n.d.*).

Висновки. Таким чином, Європейська федерація «Спорт для всіх» є впливовим суб'єктом провадження фізкультурно-оздоровчої, спортивної, виховної та просвітницької діяльності для всіх груп населення на засадах демократії, свободи, толерантності, рівного та справедливого доступу до фізичної активності, неупередженості й незаангажованості, поваги до культурної самобутності кожного учасника, а також активним партнером низки міжнародних та наднаціональних організацій, які спільно реалізують програму «Спорт для всіх».

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у з'ясуванні концептуальних засад виховної діяльності молодіжних спортивних організацій у Європейському Союзі.

ЛІТЕРАТУРА

European Sport for All Federation. Our mission and vision (n.d.). Retrieved from: https://www.uespt.org/Mission_UESpT.html.

European Sport for All Federation. Sport for all: heritage of humanity (n.d.). Retrieved from:

<https://www.uespt.org/#:~:text=European%20Sport%20For%20All%20Federation%20%2D%20UESpT&text=Sport%20plays%20an%20important%20role,and%20understanding%20among%20different%20cultures>.

UESpT statute (2014). Retrieved from: https://www.uespt.org/Statute_of%20UESpT.html.

Union Europeenne Du Sport Pour Tous. About us (n.d.). Retrieved from: https://www.uespt.org/About_Uespt.html.

SUMMARY

Nechyporenko Volodymyr, Boichenko Anna. Activity of the European Sport for All Federation: content-procedural foundations.

The article reveals content-procedural foundations of the European Sport for All Federation functioning. The vision, mission, goals and objectives of the organization under study are outlined. The directions of activity of the European Sport for All Federation are characterized, namely: conducting symposia, conferences, regional and international seminars and congresses, information weeks, weeks of adventure and sports research, educational tours, etc.; promoting development of the concepts "Sport for all" and "Culture through sport"; organizing events, sports festivals, games, international trips "Sport for all" and "Culture through sport", as well as promoting development of sports tourism and culture in general; continuation of scientific research adapted to the practice of "Sport for all" and "Culture through sport"; participation in the events of regional and world organizations, which are capable of increasing public interest in "Sport for all"; collection, publication and distribution of social purpose documents of the Federation; expansion of the scope of the use of mass media to popularize the "Sport for all" and "Culture through sport" events; stimulating the construction of more sports facilities for leisure organization; assistance in launching international campaigns "Sport for all" and "Culture through sport"; promotion and development of partnerships with national Olympic committees, other international organizations, governments and non-governmental organizations, as well as with organizations that direct their activities to the development of sports and increasing interest in sports at all levels in the world and signing of Memorandums of Understanding with them; collection, arrangement and distribution of information among the members and transfer of received information and decisions to other organizations, etc. It is found that the European Sport for All Federation is an influential agent of implementation of physical culture and health, sports, upbringing and educational activities for all population groups on the principles of democracy, freedom, tolerance, equal and fair access to physical activity, impartiality and non-involvement, respect for the cultural identity of each participant, as well as an active partner of a number of international and supranational organizations that jointly implement the "Sport for all" program.

Key words: European Sport for All Federation, sports organizations, international sports organizations, youth sports organizations.